

Sdraviza
mini leta 1844

Spet terte so rožile,
Prijatli! vinje nam gladko,
Ki nam oshivlja shile
Serzi razjafni in oko',
Ki vtopi
v rožice, ki se škerbi,
Dofelo upanje budi

nar pred Dufelo
komu pravo sdravizo
Sdravizo, bratje, zimo sapit',
Napili bomo krog in krog?
Dz našo nam Ddeshelo
Dovenzo porodnizo,
Dž šipi bej, p. flovenški svet,
Deshelo našo shivi bog

Sinóv flovenške matere!

**slovensko
kulturno
društvo
i s t r a**

**Mavrica
Glasilo SKD Istra**

Uredniški odbor

Jasmina Ilić Draković
Damijana Pezdirc

Odgovorna urednica

Maja Tatković

Lektorica

Lidija Kuhar

Založnik

SKD Istra Pulj

Oblikovanje

Tihana Nalić

Tisk

Tiskara NOVA

Naklada

350 izvodov

Hermana Dalmatina 4 - Galerija
Držičeva ul. 2 - Slovenski dom
52100 Pulj

slovinci@skdistra.hr

tel.: 052 215 851, 099 224 2082, 099 224 2083

fax: 052 544 406

Uradne ure:

torek in petek od 10.00 do 12.00 ure

četrtak od 16.00 do 18. ure

PRIDITE!!!

- pevski zbor
- kreativna delavnica
- dop. pouk slovenskega jezika
- delavnica Zdravo življenje
- razstave
- druženja, izleti

Veleposlanstvo Republike Slovenije v Republiki Hrvaški

Alagovičeva 30

10000 Zagreb

Uradne ure: ponedeljek in petek od 9.00 do 12.00 ure

sreda od 9.00 do 12.00 ure in od. 14.00 do 16.00 ure

tel.: +385 1 6311 000, 6311 011

fax: +385 1 6177 236

Konzularni oddelek: tel.: 01 6311 014 / 015

Dežurna služba za nujne primere: +385 98 462 666

Glasilo financirajo

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Savjet za nacionalne manjine RH

Svet slovenske narodne manjštine mesta Pulj

Svet slovenske narodne manjštine Istrske županije

Naslovnica:

<http://en.wikipedia.org>

Zadnja strana:

Veduta Triglava (Marko Pernhart 1824.-1871.)

<http://commons.wikimedia.org>

V minulih mesecih sta se za slovenstvo v Istri zgodila dva pomembna dogodka. In prav je, da ju posebej poudarimo.

Na slovenskem večeru, ki ga je decembra organiziralo društvo Oljka iz Poreča, je bil podpisan *Sporazum o ustanovitvi koordinacije slovenskih društev v Istri*. Zanj se je odločilo vseh šest društev, ki delujejo na območju Istre, in sicer: Ajda iz Umaga, Lipa iz Buzeta, Oljka iz Poreča, Istra iz Pulja, Labin iz Labina ter Snežnik iz Lovrana. Koordinacija je utemeljena predvsem zato, da se bo medsebojno že obstoječe sodelovanje organizacijsko uredilo. Osrednji cilji so:

- ohranitev slovenske kulture, slovenskega jezika in slovenske identitete na območju Istre;
- skupno nastopanje v zadevah, ki se nanašajo na celotno slovensko manjšino v Istri;
- oblikovanje skupnih kulturnih programov in druženj.

Drugi nadvse pomemben dogodek je *začetek pouka slovenščine na dveh puljskih srednjih šolah*. Namreč, na pobudo našega društva je lansko leto stekel postopek za uvajanje slovenščine kot manjšinjskega jezika v program rednih šol. To namreč omogoča ustavni Zakon o pravicah nacionalnih manjšin o šolanju v jeziku nacionalne manjšine v R Hrvatski.

Po vseh opravljenih formalnostih je pouk že uveden na puljski gimnaziji in srednji šoli za uporabno umetnost in oblikovanje s po dve uri tedensko. Slovenščino poučuje slavistka Maja Tatković.

Klaudija Velimirović

Podpisovanje koordinacije v Poreču

Svečan - mesec kulture

Letošnje kulturno udejstvovanje smo začeli že 1. februarja. V Slovenskem kulturnem društvu Istra smo v Pulju že drugič gostili pevsko skupino Studenec iz Pivke. Gostujoči zbor nas je s pesmimi z vseh koncev Slovenije popeljal nazaj v prvo domovino, kot ji radi pravimo. Nadaljevali smo s skupno prireditvijo v Labinu, 6. februarja.

Slovenci iz Labina gostitelji skupne prireditve v Istri

Člani Društva Slovencev Labin so bili letošnji gostitelji ob slovenskem kulturnem prazniku – Prešernovem dnevu v prostorih kluba Bošnjakov v Labinu. Prireditve so se udeležili člani vseh slovenskih društev, ki delujejo na območju Istrske županije, in to iz Pulja, Umaga, Poreča, Buzeta in Lovrana. Kot gostje so z nami praznovali tudi predstavniki nacionalnih manjšin Srbov iz Labina in Raše ter predstavniki bošnjaške nacionalne manjšine.

Kot posebna gostja se nam je pridružila namestnica istrskega župana Giuseppina Rajko.

Tradicionalno prireditev sta s pozdravoma otvorili predsednica Društva Slovencev iz Labina in namestnica istrskega župana.

Osrednji del prireditve je bila monodrama

z naslovom Brez miru, ki jo je pred okoli stopetdesetimi gledalci izvedel znani slovenski gledališki igralec Saša Klančnik.

V predstavi je Prešern največji slovenski pesnik in ikona slovenske kulture predstavljen na zanimiv in duhovit način kot pesnik in oseba.

Po predstavi smo se prijetno družili ob zvokih harmonike, zapeli slovenske pesmi in se tudi pogostili s sladicami, ki so jih pripravile članice društva iz Labina.

Šutar Vujičić Silva

Družinski album

Vse dobro bi moralo izhajati iz družine, kar si pravzaprav vsi želimo. To je bila tudi tematika zanimive razstave fotografij

Borut Peterlin pred svojo fotografijo

na steklu, s katero nam je v galeriji Slovenskega kulturnega društva Pulj, 13. februarja letos, predstavil svojo družino Borut Peterlin, priznani slovenski fotograf iz Novega mesta. Slike so bile posnete

Z razstave

s fotografskim aparatom z začetka 20. stoletja. Na otvoritvi smo spoznali tudi avtorja, ki je diplomant praške Akademije FAMU, štipendist Benettonove Fabrice in podiplomski diplomant London College of Printing. Znan je po svojih portretih v tedniku Mladina, kjer je bil tudi več let fotografski urednik.

V polni galeriji puljskega društva je avtor sam spregovoril o tem, zakaj se je odločil za tovrstno starinsko tehniko upodabljanja fotografij. Z njim se je pogovarjala Dušika B. Petković. Na otvoritvi je dve skladbi na klavir zaigral nadarjeni mladi puljski glasbenik Sandro Vešligaj.

Čefurji, raus!

Goran Vojnović je filmski in televizijski režiser ter scenarist. Režiral je tri kratke filme, z Markom Šantićem pa napisal scenarij za film Sretan put Nedime, ki

je osvojil nagrado Srce Sarajeva in bil nominiran za nagrado evropske filmske akademije. Leta 2008 je izšel njegov prvi roman Čefurji, raus!, ki je pritegnil pozornost bralcev in kritike. Leta 2009 je zanj prejel Prešernovo in Kresnikovo nagrado.

Lani je izšla njegova druga knjižna uspešnica Jugoslavija, moja dežela. Filmska upodobitev njegovega pisateljskega

Na predvajanju filma Čefurji raus!
(foto: Portal Glasa Istre)

Goran Vojnović (foto: Portal Glasa Istre)

premiere 21. februarja letos napolnila dvorano kina Valli. V filmu spremljamo Marka, ki se je z družino v devetdesetih letih prejšnjega stoletja preselil v Ljubljano iz Bosne. Mladenič odrašča v predmestju Fužine, kjer je tudi znano "čefursko" naselje, v katerem integracijo tujcev v slovensko družbo nihče ne vidi kot zaželeno opcijo.

Komedija govori o vsakdanjih problemih mladih priseljencev (čefurjev) ter o generacijskem razkolu med njimi in njihovimi starši, oz. različnimi stališči o integraciji v slovensko družbo.

Goran Vojnović se je z veseljem udeležil puljske filmske premiere, saj ga na naše mesto vežejo spomini na otroštvo, ko je počitnice preživel pri starih starših.

Jasmina

Otvoritev Slovenskega kulturnega kotička v novigradski knjižnici

Ob slovenskem kulturnem prazniku v novigradski knjižnici je 7. februarja odprt slovenski kulturni kotiček. Predstavljena je knjižica Grožnjan, istrsko mesto umetnikov Roka Zelenka ter njegove slike, ki jih je izbral za to priložnost. Rok Zelenko je prvič prišel v Grožnjan s 14 leti in od takrat vsem to mesto še vedno predstavlja družinsko stičišče. Karel in Sonja Zelenko

sta ga v šestdesetih letih prejšnjega stoletja z drugimi umetniki iz Slovenije in preostalih jugoslovanskih republik prenavljala v to, po čemer je znano danes: v očarljivo mesto umetnikov z vegastimi uličicami in hišami iz istrskega kamna ter kakšnimi štiridesetimi galerijami in ateljeji. Zelenkovi imajo v Grožnjanu dve galeriji: Z in Porton. Slednja je urejena v prodajno galerijo, večinoma z manjšimi slikami in izdelki iz keramike, nad njo pa so bivalni prostori in ateljeje. O mestu je napisal dve knjigi: leta 1999 Grožnjansko kroniko in leta 2011 knjižico Grožnjan, istrsko mesto umetnikov, ki ponuja zanimiv vpogled v zgodovino in kulturno dediščino tega slikovitega mesteca od davnine pa do danes. Posebej govori tudi o skupini slovenskih likovnih ustvarjalcev, ki so z nastankom likovne kolonije leta 1965 pripomogli k oživitvi opustelega kraja. Publikacijo, bogato s fotografijami, je založilo SKD Istra iz Pulja, izšla

je v štirih jezikih (slovenščini, hrvaščini, angleščini in italijanščini), avtor pa je junija istega leta zanj prejel občinsko priznanje, tudi kot zahvalo za dolgoletno uspešno prizadevanje pri ohranjanju kulturne dediščine Grožnjana.

Iz pozdravnega govora predsednice SKD Ajda Danice Bojković

“Danes, na predvečer slovenskega kulturnega praznika smo se zbrali, da počastimo pesnika Franceta Prešerna, ki nedvomno velja za enega največjih Slovencev. Njegovo vrhunsko poezijo lahko brez sramu postavljamo ob bok svetovno znanim kulturnim ustvarjalcem v obdobju romantike.

Na obletnico njegove smrti se spominjamo in poklonimo vsem umetnikom, tako tistim iz preteklih obdobij kot še živečim in aktivnim. Država Slovenija na ta dan svojim najodličnejšim nos-

Otvoritev razstave Roka Zelenka

ilcem kulturnega sporočila podeljuje nagrade za najvišje dosežke na področju kulture.

Kultura niso samo elita izobražencev, ki obvladajo pismenstvo ali slikarstvo, kultura smo vsi ljudje, so vse oblike sporočanja, sporazumevanja, pisanja, javnega nastopanja, je tudi ustvarjanje medsebojnih odnosov in naše srčno odzivanje na vse dogajanje okoli nas. Kultura je spoštovanje duhovnega stavbarstva naših dedov, je spoštovanje ter ohranjanje tradicije in vrednot.

Vsak narod, ki živi zunaj meja svoje domovine, si seveda želi ohraniti vsaj del svoje samobitnosti, kulture, tradicije in narodne zavesti, kar se najbolj izraža z uporabo materinega jezika in kulturne povezanosti. Zato je zelo pomembno, da omogočamo in približamo prebiranje slovenske literature vsem tukaj živečim Slovincem in tudi vsem drugim, ki se želijo spoznati z njo.”

Božićna glazbeno-scenska čarolija “Encijana”

Muzejsko galerijski prostor Svetih Srca... 19.12.2013. u 19.00 sati ...tradicionalni Božićni koncert pjevačkog zbora Encijan koji djeluje pri SKD “Istra” iz Pule.

“Dobrodošli na večer glazbene čarolije” - bio je poziv gledateljima koji su se masovno odazvali i ispunili svaki kutak prelijepog prostora. U zraku se osjećala neka posebna atmosfera iščekivanja događaja...

I ...počelo je...

Ugašena svjetla, paljenje svijeća i vokalna grupa Ad Hok uz pratnju citri uvela nas je u blagdanski ugođaj skladbom Ura je polnoči, nakon čega je Encijan otjevao na raznim jezicima Stille Nacht.

Caccinijeva Ave Marija je izvedena nadahnuto i dirljivo što je emotivno stopilo publiku i izvođače.

Zbor Encijan

Slijedile su vesela i snažna Alleluia, I Need Thee Every Hour i Oj ti dušo duše moje kojom su pjevači pozdravili svoje članove Franka i Borisa, tamo negdje na nebu.

Solističko sviranje Petera Napreta, vrsnog citraša iz Ljubljane, razveselilo nas je autorskom skladbom Veselo na pot, nakon čega je Adi Koletnik na trombonu zasvirao Traum Melodie uz klavirsku pratnju Sandra Vešligaja.

Svojim specifičnim soul glasom program je obogatila mlada i lijepa Jasmina Makota iz Chicaga darujući nam dvije prigodne pjesme The Christmas Song i Oh, Holly Night. Bio je to uvod u Amazing Grace koju je izvela Vokalna grupa sa solistom Brankom Velimirovićem, a vesela skladba Emila Glavnika Aleluja stvorila je radosnu atmosferu.

Mali pjevači pulske osnovne škole Veli Vrh, koja je slavila svoje stogodišnje postojanje, razigrano su otpjevali tri pjesme uz instrumentalnu pratnju Tare, Luke i Davida uz klavirsku pratnju dirigentice prof. Ane Brajković. Doajenka istarske zabavne pjesme, priznata i popularna Vesna Nežić Ružić je skladbama Kad se sklope kazaljke i Viole u noći pokrenula publiku koja je uz Encijan i orkestar u sastavu Plamenke Dražil, Roka Hrvatina, Silvana Kalagaca, Srećka Savretića i Sandra Vešligaja pjevala zajedno sa njom.

U razdraganu atmosferu dvorane uključio se Ljubljanski trio u sastavu Plamenke Dražil na violini, Roka Hrvatina na violi i Matije Potiska na klaviru s Fouš tangom, skladbom koju je Rok Hrvatina skladao za ovaj koncert. Njihovu virtuoznost je publika nagradila burnim pljeskom. A

kako i ne bi bili vrsni, kada su glazbenici Ljubljanske Opere!

Pri kraju koncerta je izvedena jedna od najpopularnijih slovenskih skladbi Dan ljubezni. Jasmina Ilić Draković ju je izvanredno izvela sa srcem na dlanu uz pratnju zgodnog dua Marina & Branka, te Encijana, orkestra i publike.

Božićne svezremenske hitove Jingle Bells i Happy Xmas izveli su svi izvođači uz pomoć publike.

Čaroliju koncerta je upotpunila i smišljeno režirana scena s posebnim projekcijama i svjetlosnim efektima Audio Lab studia iz Pule. Valja zahvaliti vrsnoj i neumornoj dirigentici i umjetničkoj voditeljici Paoli Stermotić, koja je osim što je pripremila zbor i orkestar davši im dušu, priredila više skladbi. Bila je to zaista Čarobna večer, koju je publika prepoznala i nagradila ovacijama.

Cijeli koncert je snimala TV Nova, a emitiran je na sam Božić.

Bio je to događaj koji ostaje u srcima te ugodnom i dugom sjećanju.

Encijanci su svoju koncertnu sezonu 2013. zaključili 30. prosinca u prekrasnom hodu pulskog hotela Park Plaza (Histria) gdje su za prisutne goste iz cijele Evrope izveli cjelovečernji koncert.

Bruno Stermotić

Božiček v domu "Alfredo Štiglic"

Čas hiti in leto se hitro obrne naokrog. To je čas, ko psihološko ozračje postane mehkejše, prijaznejše, ljudje pa bolj

V domu upokojevcev Alfredo Štiglić

sočutni eni do drugih. Enajst Slovencek in eden Slovenec čakaju Božička v Domu Alfredo Štiglić. Kaj pa delajo v domu naši slovenski rojaki? Ja, kaj, stanujejo vendar v domu. Dočakali so lepa leta, in jesen življenja jih je dočakala tukaj. Njihovi otroci so odrasli in razkropili so se po svetu. A je to mogoče kaj narobe? Tudi mi se bomo znašli na istem mestu. Sprašujete koliko so stari? Kar precej, skupaj bomo zaokrožili kar na 850 let. Menite, da je to veliko? Ma ne, za trde slovenske korenine 84 let v povprečju zares ni veliko. Glave še vedno delajo, glasovi so ohranjeni in slovenska pesem zveni po celi dvorani. Ali mislite, da so pozabili svoj materni jezik, in da se ne spomnijo več božičnih napevov iz svojih krajev? Ne, ne, dobro uporabljajo obe varianti in tudi dobre volje so. Dobra volja je pomembna stvar.

Osebje doma moramo pohvaliti. Lepo so nas sprejeli in svečano so okrasili dvorano, kjer se je izvajal božični program za Slovence v Domu Alfredo Štiglić. Že tretje

leto se tako lepo družimo in vedno se nas razveselijo, mi pa tudi njih. A je Božiček kaj prinesel v dom? Ja, vsakič nekaj prinese, ker za to poskrbi Slovensko kulturno društvo "Istra". In tudi mi nismo odšli iz doma praznih rok. Zelo lepo izdelane voščilnice in ročno izdelane rožice nam bodo ostale v spomin na lepo druženje z rojaki v domu.

Alojzija Šehovič

Učenci DPS-a iz Buzeta in Pulja so skupaj pričakali sv. Miklavža v Pulju

Letos je učence dopolnilnega pouka slovenščine iz Buzeta in Pulja obiskal sv. Miklavž v Pulju. Ob tej priložnosti so otroci

lahko uživali tudi v kulturnem programu, ki ga je poleg učencev dopolnilnega pouka slovenščine iz obeh krajev izvajal tudi slovenski gost, pesnik, pisatelj in igralec Andrej Rozman Roza. Za prijetnejši in slajši konec programa so poskrbeli odrasli udeleženci dopolnilnega pouka slovenščine iz Pulja.

Učenci dopolnilnega pouka slovenščine iz Pulja in Buzeta so letos skupaj pričakali dobrega moža sv. Miklavža. Nestrpno so čakali njegova darila, s katerimi je napolnil pripravljene nogavičke. Učenci se za pisan nabor nogavičk lahko zahvalijo Štefaniji Sliško, odrasli udeleženki pouka slovenščine. Njena domišljija, pisani vzorci in spretne roke so iz izbranega tekstila ustvarile 'Miklavževe nogavičke'. Tokrat jih je Miklavž poleg s sladkarijami, orehi, lešniki, rožiči in sadjem napolnil še s slovenskimi slikanicami in slovenskimi zemljevidi različnih zvrsti. Za vsak primer je dodal tudi šibo, saj se nikoli ne ve... Ta bo otroke do naslednjega Miklavževega prihoda spominjala na to, da je dobro ostati še naprej priden, prijazen do sošolcev in vseh ljudi, saj bo leto hitro naokrog.

Učenci so si darila res prislužili

Seveda so si vse dobrote in koristna darila za učenje slovenščine učenci prislužili tudi iz izbranim petjem slovenskih otroških pesmic, recitacijami in pripovedovanjem, kaj vse so spoznali ob prebiranju slovenskih pravljic, zlasti tiste o Petru Klepcu. Pri slednjem so se izkazali učenci iz Buzeta: Jana Marinac, Lukas Višič, Antonia Bužič in Vito Danielle Cogliolina. Odrasli udeleženci pa so na prireditvi zapeli nekaj priložnostnih ljudskih pesmi.

Najmlajša prvošolčka iz Pulja Vito Gotal in Mario Poletan sta Miklavžu in številnemu otroškemu poslušalstvu razkrivala skrivnosti, ki sta mu jih zaupala v svojih pismih. Pismi sta napisala pri dopolnilnem pouku slovenščine. Seveda sta ju napisala pravočasno, da so lahko angelčki darila 'nakupili' in zavili ter predali dobremu možu. Vzel jih je s seboj na pot in se primerno pripravil na srečanje z našimi otroki.

Malčki in učenci so radi nastopili pred Miklavžem. Z veseljem so peli, pripovedovali in brali pisma. Vredno se je bilo potruditi. Pri tem so bili najmlajši še posebej pogumni. Čestitati jim moramo.

Z gostom iz Ljubljane je bilo miklavževanje še bolj praznično

Letos so učenci imeli tudi prijetno priložnost, da se jim je na odru in v pričakovanju Miklavža pridružil težko pričakovani gost iz Slovenije, slovenski pisatelj, pesnik in igralec Andrej Rozman Roza. Muha se je slišala v dvorani, ko jih je naš mojster besede in akcije na odru pritegnil z recitacijo in animacijo. Doživeto je recital in odigral nekaj komičnih prizorov in otroke vneto pritegnil k poslušanju in spremljanju dogajanja na odru. Seveda smo zaznali boljšo povezanost med igralcem in poslušalci zlasti med tistimi, ki so bolje razumeli slovenski jezik. Žal so nekateri prisotni otroci slovenščino slabše razumeli. Njihovi starši sicer delno, včasih celo zelo dobro ali celo odlično govorijo slovensko, vendar svojih otrok in vnukov ne pošiljajo k dopolnilnemu pouku slovenščine. Pomembno je tudi, da doma z otroki in med sabo govorijo

Miklavž, Andrej Rozman Roza, prof. Dragica Motik in otroci

slovensko. Najpogostnejši razlogi, ki jih starši ali stari starši navajajo za obstoječe stanje je, da otrok živi v večjezični skupnosti oz. družini.

Je to razlog za odsotnost slovenščine v družini ali ne? Verjetno so odgovori različni.

Pri dopolnilnem pouku slovenščine smo poskrbeli tudi za pripravo priložnostnega prigrizka, kar je v navadi, če pridejo gostje iz drugih krajev. Ob tokratnem Miklavževem obisku smo pogostili učence iz Buzeta in gosta iz Slovenije.

Odrasli učenci dopolnilnega pouka slovenščine iz Pulja so z učiteljico pred prireditvijo spekli izbrane dobrote iz zakladnice slovenske kuhinje. Gostom in drugim obiskovalcem so postregli z orehovo potico, ki je vsem teknila. Tako je bil konec slasten, druženje pri-

jetno. Zagotovo bo ostalo v trajnejšem spominu našim najmlajšim, prisotnim Pulčanom in našim gostom, učencem in odraslim udeležencem dopolnilnega pouka slovenščine, ki so zaradi nastopa na prireditvi in obiska sv. Miklavža tokrat prišli k nam iz Buzeta.

Miklavževa praznična prtljaga z darili bi bila skromna in tudi prazničnega sladkega prigrizka ne bi bilo, če nam pri pripravi in nakupu daril, sestavin za orehovo potico ter pisanih nogavičk ne bi pomagala Slovensko kulturno društvo Istra Pulj ter Slovensko kulturno društvo Lipa Buzet. Hvala obema.

*Dragica Motik,
učiteljica dopolnilnega pouka
slovenščine v Pulju in Buzetu*

Martinovo pismo staršem

Draga mama, dragi oče,

pišem vama iz Rima. Iz Francije sem se, skupaj s svojimi tovariši vojaki, vrnil že pred desetimi dnevi. Do danes nisem imel priložnosti za pisanje, ker sem bil bolan – lotila se me je vročica in lahko bi rekel, da nisem vedel zase. Prijatelji so mi pravili, da sem zmedeno govoril in pogosto tudi vpil. Sreča je, da v četi premoremo človeka, ki ima veliko izkušenj s različnimi boleznimi in je vedel, s kakšnimi zdravili mi lahko pomaga. Zelo sem mu hvaležen, ker mi je rešil življenje.

Na poti iz Francije sem imel nekaj izkušenj, ki so mi dale misliti o mojem lastnem življenju, o tem, kaj je zame pomembno in kaj si želim ustvariti v življenju. Na tej poti sem srečal in spoznal veliko ljudi in večina je bila tako revna, da si vidva tega niti zamisliti ne moreta. Nekateri nimajo čisto ničesar – ne hiše, ne obleke, ne hrane ... Srce me je zeblo, ko sem jih srečal na cestah, lačne in premražene v hudem mrazu. En berač se mi je tako zasmilil, da sem odrezal pol svojega vojaškega plašča in mu ga podaril, da se lahko ogreje.

Globoko v sebi sem imel močen občutek, da bi tem ljudem moral na nekakšen način pomagati, ampak kot vojaka so me učili, naj se preveč ne oziram na stvari, ki niso v povezavi z mojimi trenutnimi nalogami. Pravzaprav so me učili, da se ne smem ozirati na tujo nesrečo in da vedno moram ostati hladnokrven.

Zdaj, ko sem prebolel vročico, se zavedam, da je na moje zdravljenje najbolj vplivala pomoč, ki mi ju je nudil prijatelj. Končno sem spoznal, kako smo ljudje drug drugemu pomembni in kako je pomembno, da si medsebojno pomagamo.

Spoznal sem tudi, da je moja naloga v življenju pomagati tistim, ki so najšibkejši in najrevnejši. Še danes se globoko v sebi spominjam občutka izpolnenosti, ki sem ga občutil, ko sem podaril del plašča ubogemu revežu v Franciji. Mislim, da je to smer, ki ji moram slediti ...

Vem, da je vaša želja, da bi bil vojak, ampak zdaj sem prepričan, da to ni prava pot zame. Upam, da me bosta razumela in da bosta dobro sprejela mojo odločitev.

Vajin sin Martin

*Maja Degmečič,
udeleženka dopolnilnega pouka slovenščine v Buzetu*

Moje ložično-morvoletne počitnice

Med počitnicami sem bil s prijatelji na bazenu. V bazenu smo se kopali, plivali, potapljali in se igrali 12 nogice. Potem smo se sušili in sprehajali in šli ven. Zunaj smo si posušili lase in jedli čips. To mi je bilo zelo všeč.

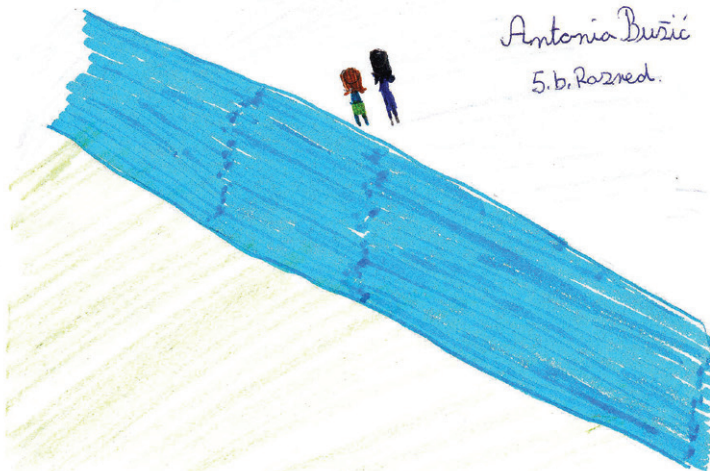
Lukas Visk 4.1.

Moje ložične -morvoletne počitnice

Med počitnicami sem bila pri dedku in babici. Tam smo se hoteli ranykati ampak ni bilo moga. Sprehajali smo se ob reki. Bilo mi je zelo všeč.

Antonia Busic

5. b. Razred.

Zgodovina slovenske abecede

*Al prav se piše kaša ali kasha,
se šola novočrkarjev srdita
z ljudmi prepira starega kopita;
kdo njih pa pravo trdi, to se praša.*

*Po pameti je taka sodba naša:
ak je od kasha kaša boljga žita,
in boljš' obdelana, in bolj polita,
naj se ne piše kasha, ampak kaša.*

*Ak pa po črki boljši jed ne bóde,
in zavolj črke ne trpi nič škode,
obhaja taka misel nas Slovence,
de pravdajo se ti možje znabiti,
za kar so se nekdanji Abderiti
v sloveči pravdi od oslóve sence.*

Zgornja pesem Franceta Prešerna priča o takratnih razpravah in različnih poskusih uveljavljanja slovenske pisave. Znaná Prešernova Zdravljica, ki je na naslovnici Mavrice, je pisana v bohoričici. To je bila slovenska pisava, ki jo je v času reformacije prvi uporabljal Primož Trubar, avtor prvih dveh slovenskih tiskanih knjig – Abecednika in Katekizma. Poimenovana je po Adamu Bohoriču, ki je v knjigi *Arcticae horulae* (Zimske urice) prvi znanstveno določil pravopisna pravila za to pisavo. V rabi je bila od sredine 16. do 19. stoletja, ko jo je (po neuspešnih poskusih z dajnjico in metelčico) zamenjala gajica.

Bohoričica je bila v svojem času precej uspešna pisava. Slovencem je omogočala, da so se hitro in z malo truda naučili brati in pisati. Edini težava za bohoričico so bile besede, kjer v izgovor-

javi nastopa sičnik v povezavi z glasom h, npr.: izhod, shod, razhuditi se ipd.

Med letoma 1831 in 1833 je potekala t.i. "slovenska abecedna vojna", ki je bila črkopisna, jezikoslovna in kulturno-literarna polemika. Šlo je za boj dveh struj: med zagovorniki in nasprotniki nove pisave metelčice, s katero je Kopitarjev učenec Franc Metelko poskušal nadomestiti dotlej veljavno bohoričico.

Prav Jernej Kopitar je v svoji slovnici leta 1809 močno poudaril potrebo po popolnem in razumnem črkopisu za Slovence in Slovane, ki bi 20 črkam latinice dodal še 9 novih. Nanj se je po Petru Dajniku, ki je leta 1824 predložil svoj črkopis, oprl Franc Metelko s svojo slovnico. V njej je latinico dopolnil s cirilskimi črkami tako, da je vsak glas imel svoj posebni znak. Tako sta nastali dve novi pisavi, metelčica in dajnjica.

Boj zoper metelčico se je začel leta 1831. Tedanji mlajši rod je želel svoja romantična načela izražati ne samo v znanosti, temveč tudi v poeziji. Prav zato so mladi želeli ustvariti nov časopis. Mladi pesniki so se leta 1830 združili okrog

Bohoričica

velika črka	mala črka	izgovorjava
Z	z	c
ZH	zh	č
S	ř	s
SH	řh	š
S	s	z
SH	sh	ž

A B D E € F G H I Ž J K L J M N N O P R S W 4 3 X T U V 7 4
 a b d e € f g h i ž j k l j m n n o p r s w 4 3 x t u v 7 4

Metelčica

Matije Čopa in Franceta Prešerna ter pod uredništvom Mihe Kastelca začeli izdajati pesniški zbornik Kranjska čbelica. Zadela je na precejšen Kopitarjev odpor, ki je bil v tistem času navdušen le za srbsko poezijo zaradi tesnega sodelovanja z Vu- kom Karadžićem. Tako sta trčila nazora mladih in starih, kjer pa so slednji imeli v svojih rokah cenzuro.

V tistem času je Prešeren izdal dialoško satiro Novo pisarijo, s katero je osmešil tedanje prevladujoče pojmovanje, naj bo poezija poučna, utilitarna. Okrcal je tudi poglobitve zagovornike takšnega mišljenja, med njimi predvsem Kopitarja. Pravi boj z njim se je začel leta 1833, ko je Matija Čop napadel metelčico. Nato se je vnel abecedni boj. Kopitar je zagovarjal načelo, naj vsakemu glasu ustreza ena sama črka, brez kakršnih koli znamenj, kar pomeni, da bi latinski abecedi bilo potrebno dodati za slovenske glasove le nekaj novih črk, ki jih latinica nima. Nasprotnikom nepraktične, okorne in grde metelčici so prisojali nečedne namene in jih dolžili, da je njihov boj naperjen proti duhovščini in veri.

Čop je v svojih člankih o metelčici zastopal stališče, naj slovenski črkopis upošteva splošne značilnosti slovenskega jezika in ne samo posebnosti enega narečja. In prav to je s svojimi znanstveno utemeljenimi spisi tudi dosegel. Metelčica je bila prepovedana, še naprej je ostala v uporabi bohoričica, zatem pa jo je zamenjala gajica.

Dajnčica pa je slovenska pisava, ki jo je izumil Peter Dajnko. V rabi je bila od leta 1824 do 1839 zlasti na vzhodnem Štajerskem. Dajnko je svojo pisavo predstavil leta 1824. Odločil se je zavreči prej uveljavljeno bohoričico in uvedel nov sistem za zapisovanje sičnikov in šumnikov. Sičnikom je dodelil iste črke (C, S, Z), kot jih je pozneje uporabljala tudi gajica, za šumnike pa je uvedel posebne znake. Poleg tega je uvedel tudi znaka za nj in za vzhodnoštajerski glas ü (oba je po letu 1829 nehal uporabljati). Dokončno je bila ukinjena leta 1839. V dajnčici je bilo natisnjenih kar

**Belemi golóbeci
 V' oblaqili tvojemi.**

4.

**Tvojo oko qisto je
 Kak nebeske zvezdice,
 Tvoj pogled priatelni,
 Kak bi bil on angelski**

5.

**Vysta no oblúqje vso,
 Tcbi reqem slobodno,
 Se mi smeje, likl cvet,
 Kda naj lepše je odét.**

6.

**Puna si neduxnosti
 V' celem lici tvojemi
 Kakti lyba leljica
 Z' cvetjom vsa osnexena.**

precej knjig; ocenjujejo, da je bila skupna naklada vseh okoli 50.000.

Gájica je latinična pisava, ki jo je razvil hrvaški jezikoslovec Ljudevit Gaj. Najprej so jo uporabljali za zapisovanje hrvaščine, pozneje pa se je z nekaj prilagoditvami uveljavila tudi za pisanje slovenščine.

Ljudevit Gaj je predstavil svojo pisavo v knjigi *Kratka osnova horvatsko-slavenskog pravopisanja*, ki je izšla leta 1830. Svojo pisavo je zasnoval zlasti po češkem zgledu. Pisava zelo dobro ustreza govornemu jeziku, saj vsakemu glasu ustreza točno ena črka. To je tudi razlog, zakaj Hrvatje štejejo DŽ za eno črko – ker ustreza enemu glasu. Enako velja za LJ in NJ.

Gaj je bil goreč privrženec ilirizma - gibanja, ki je štel Slovence in Hrvate za pripadnike skupnega Ilirskega naroda. Za Hrvate je ilirizem pomenil narodni preporod, za Slovence pa težnjo po opustitvi lastnega jezika, zato Gajeve ideje med Slovenci najprej niso bile dobro sprejete. Edini vidnejši slovenski pripadnik ilirizma je bil Stanko Vraz, ki je leta 1839 izdal knjigo *Narodne pesmi ilirske*, koje se pevaju po Štajerskoj, Kranjskoj, Koruškoj i zapadnoj strani Ugarske. Vsebuje slovenske pesmi zapisane v gajici, zato velja za prvo slovensko knjigo v gajici.

Zelo zgodaj je gajico uporabljal tudi Jovan Vesel Koseski. Pozneje so gajico podprli tudi drugi vidnejši slovenski izobraženci: France Prešeren, Janez Bleiweis in Anton Martin Slomšek. Za širjenje gajice med preprostimi ljudmi so bile zlasti pomembne Bleiweisove Kmetijske in rokodelske novice in Slomškova povest *Blaže in Nežica v nedeljski šoli*.

V drugi polovici 19. stoletja je med Slovenci

Ljudevit Gaj

gajica popolnoma izpodrinila bohoričico in ostala v veljavi do danes. V slovenščini sta nepotrebni črki Ć in Đ, saj ustreznih glasov slovenski jezik sploh ne pozna.

DŽ, LJ in NJ v slovenščini štejejo za dve posamični črki in ne za digraf - zaradi naslednjih razlogov:

DŽ se v slovenščini uporablja v glavnem za pisanje besed tujega izvora, npr.: džungla. V izvorno slovenskih besedah nastopa zelo redko - v glavnem v sestavljenih besedah, kot so: odžejeti, odžagati itd. Pri takih besedah se dž tudi deli pri razzlogovanju: od-žejeti, od-žagati.

LJ in NJ se v slovenščini izgovarjata ločeno (in ne združeno v en glas kot v hrvaščini) in pogosto tudi delita pri razzlogovanju, na primer: pol-je, kon-ji ipd.

V slovenščini se je v začetku ohranila tradicija, da je treba vsak polglasnik (ə) zapisati s črko e, npr.: prvi, vert, smert. Pozneje so začeli Slovenci izpuščati tiste polglasnike, ki nastopajo v povezavi s črko r, npr.: prvi, vrt, smrt. S tem zapisom se je vizualna podoba slovenščine precej približala hrvaščini, pri čemer je treba opozoriti na drugačno izgovorjavo polglasnika, ki ga v hrvaški dejansko ni.

Jutranja zarja

Vsemogočni hvala ti za oči,
 Ki si mi jih podaril,
 Hvala ti za lepoto jutranje zarje
 V katero lahko zrem, ker si
 Mi oči podaril.
 Ves ta sijaj v bleščeči zarji ne bi
 Videl, če ne bi imel svojih oči.
 Nebi videl njeno lepoto, nebi videl
 Porajanja novega dne, nebi videl
 Sonca in lepoto njegovega sijaja.
 Živel bi v temi, bil bi slep.
 Gledam sonce, ki vzhaja v tišini
 Novega dne, ki se z njim poraja.
 Gledam in v soncu vidim njene oči.
 V njih vidim solzo in smeh,
 Vidim srečo in žalost.
 V njih vidim sebe, vidim njo,
 Vidim ljubezen, ki se z novim jutrom

Poraja.

Rojena je, živi in ne umira, večna je kot
 sonce,

Lepa je kot jutranja zarja,
 Nežna kot prvi sončni žarki,

Topla je kot kri, ki mi po žilah samo
 Za njo koprne.

Gledam v nov dan. Gledam jutranjo zarjo,
 Gledam v sonce,

Vidim samo njo, vidim v novem jutru
 Njen pogled, ki se z žarki sonca na meni
 blesti.

V sebi čutim kako moja duša k njeni duši
 V tej prelepi jutranji zarji hiti.

Franc Župančič

Šterna

Davno su dlanovi
 stari težački
 zdnji sić vode
 iz štermne skakali
 mnogi su dani i noći
 ljeta i zime
 od onda pasali.
 Stara zahrđala,
 ali još lijepa
 prkosi zubu teških vremena
 i stoji usamljena
 tužna al' ponosna
 vješto krijući
 bol ljudskih bremena.

*Damijana Pezdirc
 Pula, 23.04.2012.*

Del moje življenjske zgodbe

Ne vem zakaj mi je tako težko napisati par besed.

Mogoče zato, ker ne verjamem, da jih bo sploh kdo drugi bral?. Ali zato, ker se tega bojim?

Koga zanima moja življenjska zgodba? Saj imamo vsak svojo. Kam bi prišli, če bi pisali, vsak o svoji? Kdo bi to bral?

Mogoče se najde Nekdo za to, moja. Če ne, jo bom pa sama spet brala kdaj v prihodnosti. Torej, pišem jo pravzaprav, za sebe in mogoče je tako še najbolj prav. Saj prvo mora vsak razčistiti sam s sabo in počistiti "smeti v sebi" in pred seboj.

Poskušala jo bom oblikovati, da bo zanimiva, presodi naj pa vsak sam. Če bo komu všeč, naj pove glasno, če ne pa naj sodbo zadrži kar v tišini svojih misli. Prosim, ne bodite prestrog!

Nisem učenjak, modrijan, filozof, ... Sem čisto navadna ženska, ki je prestopila Abrahamov prag, nezadovoljna z rezultati svojega dosedanjega dela in življenja. Ne z vsemi, ne daj Bog!

Pravzaprav so moje težave, kot verjamem mnogih vas, največ materialne narave.

Pred kratkim časom sem se, namreč, predčasno upokojila. Ne zato, ker ne bi več hotela, mogla in želela delati, ampak zato, ker dela nisem imela, vsaj ne pravega. Pa tudi v Reko ne bi mogla vsak dan potovati na delo in spet kasno popoldne, domov.

Vedno sem mislila in želela (kot veliko vas), da bom, ko bom upokojena, končno im-

ela čas za vse, kar sem prej želela delati pa nisem mogla, nisem utegnila. Pa ni tako. Čas bi se že našel, ampak zdaj se je pojavil drugi problem, omejena sem s pokojnino. Naj jo nategujem po dolgem in po čez, se vražja, ne da dovolj nategniti, da bi zadovoljila moje želje. Da nimam moža, bi komaj pokrila življenjske in stanovanjske stroške.

A želje? Imam jih kar precej. Ena od njih je slikanje, ki sem ga davno zapostavila. Tudi potovala bi še rada, vsaj do Slovenije (do mame, hčerke, sestre, prijateljev) malo večkrat, kot do sedaj. Pa oblačila in frizura! Katera žena ne želi vsaj dvakrat na leto kupiti nekaj novega in spremeniti frizuro? Smo kdaj tako zadovoljne same s sabo, da nam je staro dovolj dobro in nam sprememba ne prinaša vsaj minimalno zadovoljstvo? Jaz nisem in verjetno nikoli ne bom.

Kam nas vodijo želje, kje so jim meje, če sploh obstajajo? Kdaj in kako jih uresničiti? Je dovolj samo močno želeli in bomo našli pot do izpolnitve? Jaz mislim, da ni, da se moramo že za najmanjšo življenjsko pomembno željo za hrano in pijačo, pošteno truditi vse življenje. Zato sem, ob delu na Kontrolni prihodkov JŽ, končala Višjo upravno šolo v Ljubljani. Zato sem vsa ta leta delala. Zato sem lansko leto vpisala in uspešno končala tečaj za Maserko na PUČKOM UČILIŠTU v Pulju. Rada bi še delala, ker me to delo veseli in zato, da bi dopolnila premajhno pokojnino. Pa tudi stroške šolanja, ki niso mali, bi rada skozi delo povrnila.

Za one, ki mislijo, da ne znam dovolj, ker sem naredila samo tečaj, moram napisati, da je ta tečaj trajal štiri mesece. Ves ta čas

smo učili anatomijo in masažo (tehniko, indikacije, kontraindikacije...) preko teorije in prakse, masirali smo se med seboj in tudi nekaj oseb, ki so nam bili modeli. Normalno je, da praksa dela mojstra in da sem šele začetnik ali mislim, da imam argumente v sebi, ki me uvrščajo med solidne, če že ne dobre maserje, glede na maserski staž.

Za mnoge ljudi so danes težki časi, za mnoge so vedno bili težki, še posebno za bolne, invalide, dolgoletno nezaposlene, osamljene samce in osamljene v zakonski zvezi... Bilo bi še slabše in težje, če se ne bi družili in na razne načine pomagali eni drugim. V danem trenutku vsi potrebujemo pomoč, pa naj bo to topla nasmeh, lepa beseda, dober nasvet, objem, e-pošta, podarjeno jabolko ali kaj drugega, kar lahko odtegnemo od sebe - vse prav pride in pade na plodna tla.

Zato ne jemljite to moje pisanje kot tožbo, ne kot prošnjo. Vzemite jo kot tolažbo, da smo, več ali manj, vsi v težkih časih in potrebni drug drugemu, brez obzira na narodnost, vero, spol, leta ... Pokličite me kdaj, ko si želite pogovora, sprehoda, tolažbe, masaže ali če ne morete sami do trgovine.

Če bom v stanju vam bom poskušala pomoči.

V ta namen vam dajem svojo številko mobilnega telefona: 098 817 296

Žitarice brez glutena - proso

Poleg ajde, koruze, riža, amaranta in квиноје tudi proso sodi med žitarice brez glutena. Te v prebavilih ustvarjajo alkalno črevesno floro, čistijo organizem in ugodno delujejo na zdravje. Pradomovina prosa je Azija. Na Kitajskem je bilo znano kot kitajsko žito. V Evropi se je pojavilo v vzhodnem in srednjem delu, vzgajali pa so ga že Kelti. Dalje se je razširilo na ozemlje Italije, Grčije in Irana.

Proso je enoletna rastlina. Zraste od 60 do 100 centimetrov. Steblo je pri zemlji debelo kot palec, iz njega rastejo široki in dolgi listi. Klas je razprostrt, lasasto cvetje pa je obrnjeno navzdol. Cveti od julija do avgusta, kar je odvisno od geografske lege. Ni zahtevna rastlina, saj uspeva tudi na osiromašenih in peščenih tleh.

Proso je bilo od nekdaj hrana revežev, vse do sredine 20. stoletja. Pridelovalne površine so se zmanjševale in po drugi svetovni vojni je skoraj izginilo. Pri nas ga sedaj vzgajajo v Prekmurju in drugih pokrajinah. Slovanom je proso pomenilo simbol rodovitosti in plodnosti. Prosenka kaša je bila najpomembnejša obredna ženitovanjska

jed. Zato si je nevesta pred poročnim obredom natresla prosena zrna v čevlje, svatje pa so z njimi posipali mladoporočenca, tako kot počnemo še danes, vendar z rižem.

Zdravilne lastnosti prosa

V zadnjem času se zaradi visoke prehrabene vrednosti in popularizacije zdrave hrane proso spet vrača v našo prehrano. Za prehrano uporabljamo oluščeno proseno kašo. Vsebuje 73 % ogljikovih hidratov, 10 % balastnih snovi, 3 % beljakovin, osem esencialnih aminokislin ter visokovredne maščobne kisline. Že 10 gramov prosa vsebuje dnevno količino mineralov, ki jih potrebuje človeško telo. Vsebuje veliko fosforja, magnezija, kalija, železa in kalcija. Med vitamini je največ vitamina E in vitaminov iz skupine B, predvsem biotina. Je ena izmed redkih rastlin, ki vsebuje silicijevo kislino v topni obliki, katero organizem lahko izrabi. V kitajski medicini ga že od nekdaj uporabljajo kot zdravilo proti hemoroidom, izpadanju las, za izboljšanje krvi ter lajšanje želodčnih težav. Uživanje prosa izboljšuje vid, pospešuje potenje in odvajanje vode. Deluje alkalno in ugodno vpliva na vsebnost kalcija v telesnem tkivu. Odlično pomaga pri poškodovani črevesni flori in drugih črevesnih boleznih. Zaradi vsebnosti vitaminov skupine B in biotina preprečuje zvišanje ravni holesterola, bolezní ožilja in tvorbo žolčnih kamnov. Pomaga tudi pri kožnih alergijah. Kremenčeva kislina ugodno vpliva na rast las, obnavljanje kože in nohtov. Pomaga pri revmatizmu in putiki. Proso ne zdravi telesa le notranje, ampak tudi zunanje. Zato ga uporabljamo tudi v kozmetiki. Kaša in moka sta koristni tudi za nego kože obraza

in dekolteja. Prosená kaša, obogatena z medom, povrne koži sijaj, napetost in normalizira njeno kislost.

Proseno kašo kuhamo petnajst do dvajset minut; čas je odvisen od sorte prosa. Pred kuhanjem kašo dobro izperemo s hladno vodo, da odstranimo vse nečistoče. Razmerje med prosom in vodo je 1 : 3,5, kar je ena manjša skodelica kaše in 3,5 kozarcev vode, dodamo še ščepec soli. Kašo kuhamo na zmernem ognju in je vmes ne mešamo, velja enako kot za pripravo riža. Proso lahko zmeljemo v mlinčku in naredimo iz njega moko, ki jo uporabljamo za zgoščanje juh, omak in enolončnic. Proseno moko lahko pomešamo s koruzno, pirino ali pšenično moko in spečemo zdrav domači kruh. In še slasten recept:

Sadna krema iz prosa

- 150 g prosene moke
- 2 lončka višnjevega sok
- 100 g medu
- 1 dl mleka

Proso zmeljite v mlinčku in pomešajte s sadnim sokom, dajte v kozico in na zmernem

ognju kuhajte in mešajte, da se ne prime za dno. Ko zavre, odstavite z ognja in pustite pol ure, da se shladi. V ohlajeno zmes dodajte med, mleko, stepeno smetano. Vse skupaj počasi premešajte in rahlo posolite.

Tae do telovadba

ponedeljek, sreda in petek ob 8.30h

Tea Jelčić, vaditeljica tae do telovadbe:

Že deset let sem vaditeljica telovadbe tae do po metodi mednarodno priznanega dr. Krpana. Vaje so odlične za preprečevanje osteoporoze in osteopenije. Celoten vadbeni cikel je preverjen tako na Vzhodu kot na Zahodu. Telovadba traja eno uro. Sestavljajo jo vaje za kondicijo in sproščanje ter tae do. Izvajajo jih lahko vsi ne glede na starost ali kondicijo, ker jih je mogoče prilagoditi, saj nas med vadbo ne sme nič boleti.

Navajamo nekaj mnenj navdušenih telovadk:

Erna: Tae do je super. Pomaga mi, da se bolje počutim, tako psihično kot fizično. Po uri se vedno počutim prenovljeno.

Dubravka: Po vajah se počutim popolnoma prerojena, potem imam rada ves svet. Redno hodim na vaje, ker mi res pomagajo.

Jolanda: Vem, da mi vaje koristijo in jih dejansko potrebujem. Stara se čez 70, ampak se zaradi vaj počutim veliko mlajša.

Vesna: Zelo dobro se počutim na vajah in seveda tudi po njih. Voditeljica je odlična, spodbuja nas in je zelo inovativna. Vsakič pripravi nove vaje, zato ni nikoli monotono. Že pet let vadim in sem prepričana, da bom še dolgo. Pokojni Boris Škabić nam je posnel odlično glasbo, ki jo med vadbo vedno poslušamo. Društvo nam je kupilo preproge za vaje in "posodilo" galerijski prostor, za kar smo vse zelo hvaležne.

Pridružite se nam!

Punce v akciji

Triglav, najvišja gora

*Triglava visoko
snežno glavo
še v sinji daljavi
vidi oko*

Simon Jenko: Na Sorškem polju

Le kadar zremo proti Triglavu z južne strani, se nam pokaže v svoji "troglavi" podobi, ki naj bi botrovala nastanku njegovega imena. Sicer pa njegovo teme krasita le dva izrazita vrhova, zato je vse več tistih, ki verjamejo, da je naša najvišja gora dobila ime po staroslovanskem božanstvu. Mogoče je ravno zaradi tega Triglav v zavesti Slovencev skozi stoletja postl pravo visokogorsko svetišče, katerega stilizirana podoba je vpeta tudi v grb naše mlade države.

Na njegov 2864 metrov visoki vrh so se leta 1778, osem let pred prvim vzponom na Mont Blanc, povzpeli "štirje srčni možje" iz Bohinja in mu s tem priborili častno in pomembno mesto med evropskimi alpskimi velikani. Z bohinjske strani kaže Triglav tudi najbolj blago in umirjeno podobo. Sončna stran gore je bila nekaj časa edina, po kateri so se zgodnji osvajalci Triglava drznili povzpeti nanj. Popolnoma drugačen značaj in podobo pokaže Triglav iz doline Soče, saj se zdijo trentarski pristopi v primerjavi z bohinjskimi veliko bolj divji in skriti.

Najmogočnejši odraz pa si je gora nadela s severne, savske strani, ki jo obvladuje več kot tri kilometra široka in dober kilometer visoka amfiteatralna stena. V njenih več sto plezalnih smereh je vtkanih nešteto zgodb o drznih zmagah, ki so v času med obema vojnama in tudi pozneje krepile narodno zavest in ponos, a žal tudi o mnogih porazih in tragedijah. Tudi znamenita Slovenska smer v osrednjem delu Triglavske severne stene se kljub temu, da spada me najlažje v steni, lahko ob neugodnih vremenskih razmerah in otežani orientaciji spremeni v zahrbtno in smrtonosno past.

Na vrh Triglava vodi danes iz doline Soče, Save Bohinjke in Save Dolinke prek trideset različno dolgih in zahtevnih poti. Po njih se vsako leto približno 50 000 planincem uresniči njihova srčna želja – povzpeti se na vrh najvišje gore v Sloveniji.

Povzeto iz knjige Tomo Jesenčnik: Slovenija v presežnikih

